

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 23 ноември 2023 г.
(OR. en)

15741/23

Междуетноститутуционално досие:
2023/0099(NLE)

EDUC 459
DIGIT 273
JEUN 272
EMPL 584
SOC 813

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
Относно:	Препоръка на Съвета относно основните фактори, способстващи успешното цифрово образование и обучение

Приложено се изпраща на делегациите посочената по-горе препоръка, която беше приета от Съвета по образование, младеж, култура и спорт на заседанието му от 23 ноември 2023 г.

Препоръка на Съвета

относно основните фактори, способстващи успешното цифрово образование и обучение

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално членове 165 и 166 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

КАТО ИМА ПРЕДВИД, ЧЕ:

1. В заключенията на Европейския съвет от 9 февруари 2023 г.¹ се изтъква необходимостта от по-решителни и по-амбициозни действия за допълнително развиване на уменията, необходими за екологичния и цифровия преход, чрез обучение, образование, повишаване на квалификацията и преквалификация в отговор на предизвикателствата, произтичащи от недостига на работна ръка и трансформирането на работни места, включително в контекста на демографските предизвикателства.

¹ EUCO 1/23.

2. Образованието и обучението са от ключово значение за една по-сплотена, равнопоставена, приобщаваща, цифрова, устойчива, конкурентоспособна, иновативна, екологосъобразна и издръжлива Европа, както и за личностното развитие, благополучието и способността на гражданите да се адаптират към променящия се пазар на труда и да постигат резултати в него, както и да участват в активно и отговорно гражданство. В този контекст с Резолюцията на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.)² се насърчава европейското сътрудничество с цел по-нататъшно подпомагане на развитието на системите за образование и обучение в държавите членки. С тези системи се цели да се осигурява лична, социална и професионална реализация на всички граждани, като същевременно се насърчава реализирането на демократичните ценности, равенството, социалното сближаване, активното гражданско участие и межкултурния диалог, както и на устойчивия икономически просперитет, екологичния и цифровия преход и пригодността за заетост.
3. Пандемията от COVID-19 разкри, че е необходимо подобряване на цифровата подготвеност на системите за образование и обучение по отношение на постигането на устойчивост, справедливост, равенство, качество, приобщаване, достъпност и сигурност. Бързо настъпващата технологична промяна изисква цифрова трансформация, ориентирана към човека, и системи за образование и обучение, подходящи за цифровата ера. С цел да се справи с тези предизвикателства, Комисията прие Плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г.³ Планът за действие е насочен към преодоляване на цифровото разделение и неравнопоставеността в образованието и обучението. В него се подчертава ролята на потенциала на технологиите за улесняване на разработването на по-достъпно, по-безопасно, по-гъвкаво, по-точно персонализирано и по-силно ориентирано към учещия преподаване и учене.

² ОВ С 66, 26.2.2021 г., стр. 1.

³ COM(2020) 624 final.

4. В първия стратегически приоритет на Плана за действие — насърчаване на развитието на високоефективна екосистема за цифрово образование — се подчертава необходимостта от съгласувано и трайно укрепване на цифровия капацитет и на устойчивостта на системите за образование и обучение. За тази цел в Плана за действие бяха определени способстващи фактори, като например съответната инфраструктура, свързаност и цифров капацитет, които бяха допълнени в Заключенията на Съвета относно цифровото образование в европейските общества на знанието⁴.
5. За ефективното прилагане на тези способстващи фактори са необходими действия, които да надхвърлят рамките на министерствата на образованието и обучението. Във връзка с това през 2022 г. Комисията проведе структуриран диалог с държавите членки относно цифровото образование и цифровите умения. След дебата на министрите, проведен по време на заседанието на Съвета по образование, младеж, култура и спорт през ноември 2021 г., и отчитайки необходимостта от подход, който обхваща всички нива на управление, държавите членки определиха свои представители в групата на високо равнище от национални координатори с мандат да представляват съответните отдели в своите държави, отговарящи за различни аспекти на цифровото образование, цифровото обучение и цифровите умения (включително за образованието, труда, цифровите технологии, културата, промишлеността и финансите). Резултатите от структурирания диалог⁵ откриха редица общи предизвикателства, с които държавите членки се сблъскват при цифровата трансформация на системите си за образование и обучение, което показва необходимостта от обмен на най-добри практики на равнището на Съюза.

⁴ OJ C 415, 1.12.2020 г., стр. 22.

⁵ Приложение 3 към работен документ на службите на Комисията SWD(2023) 205 final.

6. В първия принцип на Европейския стълб на социалните права⁶ се посочва, че „всеки има право на достъп до качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот с цел да поддържа и придобива умения, които му дават възможност да участва пълноценно в обществото и успешно да осъществява преходи на пазара на труда. Правото на образование, предвидено и защитено в Хартата на основните права на Европейския съюз, следва да бъде гарантирано по всяко време. Също така в Препоръката на Съвета за създаване на Европейска гаранция за децата⁷ държавите членки се приканват да гарантират ефективен и безплатен достъп до образование и училищни дейности за децата в нужда, а именно за децата, изложени на риск от бедност и социално изключване.
7. В Европейската програма за умения⁸ се определят действията, които да помогнат на отделните лица и на предприятията да развият повече и по-добри умения и да ги оползотворяват, като се укрепва устойчивата конкурентоспособност и се изгражда устойчивост за реагиране при кризи въз основа на поуците, извлечени по време на пандемията от COVID-19. Резолюцията на Съвета относно нова европейска програма за учене за възрастни за периода 2021 – 2030 г.⁹ включва акцент върху възможностите за формално, неформално и информално учене за възрастни в перспектива за учене през целия живот.

⁶ ОВ С 428, 13.12.2017 г., стр. 10.

⁷ Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета от 14 юни 2021 г. за създаване на Европейска гаранция за децата (ОВ L 223, 22.6.2021 г., стр. 14).

⁸ COM(2020) 274 final.

⁹ ОВ С 504, 14.12.2021 г., стр. 9.

8. Всеки европейски гражданин следва да има достъп до цифрово образование, което му дава възможност да развие знанията, уменията и компетентностите, необходими за активното участие в съвременните общества, в които цифровите технологии навлизат все повече. В политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.¹⁰ се предлага план за постигане на приобщаваща, ориентирана към човека цифрова трансформация на обществото и икономиката на ЕС до 2030 г. Това включва създаването на рамка за управление и докладване съвместно с държавите членки за постигане на съответните цели на равнището на Съюза по отношение на цифровото десетилетие, като например изграждане на универсална свързаност (гигабитов широколентов достъп за всички и 5G навсякъде, дори в селските и отдалечените райони). С тези инициативи се цели да се преодолее съществуващото цифрово разделение по отношение на свързаността и уменията чрез насърчаване на действия и въвеждане на необходимите мерки за смекчаване. Във връзка с това в Европейската декларация от 2022 г. относно цифровите права и принципи за цифровото десетилетие¹¹ се подчертава необходимостта от популяризиране и подкрепа на усилията за осигуряване на всички институции за образование и обучение с цифрова свързаност, инфраструктура и пособия.

¹⁰ Решение (ЕС) 2022/2481 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. за създаване на политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. (ОВ L 323, 19.12.2022 г., стр. 4).

¹¹ ОВ С 23, 23.1.2023 г., стр. 1.

9. В тези инициативи се подчертава, че успешното цифрово образование означава създаване на повече и по-добри възможности за учене и преподаване за всички в цифровата ера. През последните няколко години цифровите решения допринесоха за по-голяма достъпност на системите за образование и обучение в Съюза. Цифровите ресурси имат потенциала да преодоляват географските разделения. Цифровите общи ресурси¹² могат по-специално да носят значителни ползи, като например стратегическа автономност, намалени разходи и повишена прозрачност. В един бързо развиващ се свят обаче е жизненоважно да се подобряват непрекъснато ефективността и ефикасността на образованието и обучението и да се подпомага използването на нови подходи в преподаването и ученето, включително чрез съществуващите и нововъзникващите цифрови решения. Освен това е от жизненоважно значение учащите се да разбират функционирането на основните технологии и да развиват умения и компетентности за творческо, безопасно, етично и отговорно използване на цифровите технологии.
10. В Заключенията на Съвета относно цифровото образование в европейските общества на знанието¹³ се подчертава, че широкото разпространение на цифровите технологии и достъпът до интернет създават нови възможности за висококачествено и приобщаващо образование и обучение в Европа. Цифровото образование, като неразделна част от висококачественото и приобщаващо образование и обучение, може да допълни присъственото преподаване и да допринесе за повишаването на достъпността на образователното съдържание и педагогическите методи, за социалното приобщаване и за ефективното придобиване на компетентности, като насърчава успеха в образованието за всички.

¹² „Цифрови общи ресурси“ е развиващо се понятие, което в общи линии може да бъде определено като неконкурентни и неизключителни цифрови ресурси, характеризиращи се със споделено производство, поддръжка и управление. Те включват, наред с другото, софтуер с отворен код, отворени данни, отворени стандарти, отворени библиотеки с ИИ и отворено съдържание.

¹³ ОВ С 415, 1.12.2020 г., стр. 22.

11. В същото време в средите на учещите бързо навлизат нови и нововъзникващи технологии, като например изкуствения интелект (ИИ), което носи потенциални възможности, но и рискове, като например киберзаплахите. Ето защо е от решаващо значение да се окаже подкрепа на институциите за образование и обучение и на институциите за неформално учене, както и на учителите, обучителите и друг персонал в областта на образованието, с цел да придобият по-добро разбиране за този вид инструменти и за начините за тяхното уверено и безопасно използване в полза на преподаването и ученето. Това включва и осведоменост за последиците, които съответното законодателство на Съюза в областта на цифровите технологии, като например предстоящия Законодателен акт за изкуствения интелект¹⁴ и Законодателния акт за цифровите услуги¹⁵, както и инициативи като Европейската стратегия за данните¹⁶, могат да имат върху практиките на преподаване и учене. Същевременно Планът за действие на Комисията в областта на цифровото образование ще повиши осведомеността на хората, особено на децата и младите хора, както и на организациите – по-специално МСП, относно киберсигурността. Образованието, обучението и повишаването на информираността не само ще спомогнат за предпазването от киберзаплахи, но и ще допринесат за развитието и разнообразяването на работната сила в областта на киберсигурността, чрез което ще допълнят усилията на инициативата „Академията на ЕС за киберумения“.
12. В перспективата на целия живот използването на цифрови технологии за подобряване на достъпността и качеството на преподаването и ученето е от съществено значение за всички степени и видове образование и обучение, като се започне от образованието и грижите в ранна детска възраст, мине се през началното и средното образование и се стигне до професионалното образование и обучение, висшето образование и ученето за възрастни.

¹⁴ COM(2021) 206 final.

¹⁵ Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно единния пазар на цифрови услуги и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (Акт за цифровите услуги) (ОВ L 277, 27.10.2022 г., стр. 1).

¹⁶ COM(2020) 66 final.

13. В редица препоръки на Съвета се подчертава значението на всички равнища и видове образование и обучение за възстановяването и справедливия преход към цифрова и екологична икономика. Във връзка с това в Препоръката на Съвета относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост¹⁷ се предлага модернизирана визия на политиката на Съюза за ПОО, включително неговата цифровизация и използването на смесено обучение, а в Препоръката на Съвета относно изграждането на мостове за ефективно европейско сътрудничество в областта на висшето образование¹⁸ се признава, че силните и взаимосвързани висши училища са важен инструмент за справяне с предизвикателствата, свързани с екологичния и цифровия преход.
14. Освен това с Препоръката на Съвета относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните¹⁹, се цели да се предоставят на нискоквалифицираните възрастни гъвкави възможности за усъвършенстване на основните и допълнителните им умения, включително на компетентността им в областта на цифровите технологии, които имат отношение към пазара на труда и активното участие в обществото. Това се прилага на практика чрез осигуряване на образование и обучение в подходяща учебна среда от квалифицирани учители и преподаватели, които прилагат методи за преподаване на възрастни и използват възможностите на цифровото учене.

¹⁷ Препоръка на Съвета от 24 ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост (ОВ С 417, 2.12.2020 г., стр. 1).

¹⁸ Препоръка на Съвета от 5 април 2022 г. относно изграждане на мостове за ефективно европейско сътрудничество в областта на висшето образование (ОВ С 160, 13.4.2022 г., стр. 1).

¹⁹ Препоръка на Съвета от 19 декември 2016 г. относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните (ОВ С 484, 24.12.2016 г., стр. 1).

15. Учителите и обучителите също са особено важни участници в процеса и следва да се разглеждат като ключови и надеждни партньори в успешната цифрова трансформация, тъй като те са движещата сила на образованието и обучението²⁰. В това си качество е необходимо да участват пряко при въвеждането на цифровите технологии и в консултациите във връзка с него, както и да разполагат и да са овластени с необходимите умения и компетентности за ефективното им използване. Те се нуждаят от подкрепата на всеобхватен подход към формалното образование, въвеждащото обучение и продължаващото професионално развитие. Препоръчва се също интеграцията на подходи за смесено обучение, включително как да се работи безопасно и етично в цифрова среда²¹. Освен това цифровата компетентност на преподавателите и инфраструктурата, инструментите и ресурсите в цифровата сфера са от ключово значение за укрепване на преподаването и ученето с цел устойчивост²².
16. В отговор на необходимостта от достъпно, висококачествено и приобщаващо цифрово образование и обучение в настоящата препоръка следва да се обърне внимание на следните основни способстващи фактори: i) стратегически подход към цифровото образование и цифровите умения; ii) координация, която обхваща всички нива на управление, и участие на множество заинтересовани страни; iii) изграждане на капацитет за институциите за образование и обучение, ръководителите и преподавателския и помощния персонал; и iv) инвестиции, ориентирани към въздействието.
17. Настоящата препоръка е в пълно съответствие с принципите на субсидиарност и на пропорционалност. Държавите членки ще решават, съгласно националните особености, как да прилагат препоръката,

²⁰ Заключение на Съвета относно европейските учители и обучители за бъдещето (ОВ С 193, 9.6.2020 г., стр. 11).

²¹ Препоръка на Съвета от 29 ноември 2021 г. относно подходите за смесено обучение с цел висококачествено и приобщаващо основно и средно образование (ОВ С 504, 14.12.2021 г., стр. 21).

²² Препоръка на Съвета от 16 юни 2022 г. относно ученето, насочено към екологичния преход и устойчивото развитие (ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 1).

ПРЕПОРЪЧВА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ:

1. Да постигнат съгласие, за предпочитане чрез подход, който обхваща всички равнища на управление, и с участието на ключови заинтересовани страни, относно съгласувани и последователни национални и когато е целесъобразно, регионални стратегии или стратегически подходи за образование, умения и компетентности в цифровата сфера, разработени, допълнително подсилени или актуализирани чрез черпене на вдъхновение от принципите, установени в настоящата препоръка, и да наблюдават тяхната ефективност и въздействие. В изпълнение на своите стратегии или стратегически подходи на държавите членки се препоръчва:
 - а) да определят или преразгледат по интегриран начин националните цели за приноса на основните способстващи фактори към цифровата трансформация на системите за образование и обучение и към развитието на цифрови умения и компетентности, и да гарантират тяхното редовно преразглеждане и актуализиране;
 - б) когато е целесъобразно, да вземат предвид в рамките на националните цели стратегическите приоритети, установени в Плана за действие на Комисията в областта на цифровото образование за 2021—2027 г.; когато е възможно, да надградят върху този процес, за да съставят националните пътни карти, които трябва да бъдат представени от тях в рамките на политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.;
 - в) да извършват редовни оценки на въздействието на политиките и практиките в областта на цифровото образование, включително върху посещението на училище, резултатите от обучението, достъпността и приобщаването, равенството и благополучието, като използват подход на учене през целия живот, и да разработват научни изследвания по тези теми, като избягват допълнителна административна тежест.

2. Да повишават ефикасността, ефективността и устойчивостта на политиката в областта на цифровото образование и обучение, като насърчават полезните взаимодействия и координацията на всички равнища на публичната администрация и като се стремят да прилагат подход, обхващащ всички равнища на управление и предполагащ участието на множество заинтересовани страни. По-специално на държавите членки се препоръчва:
- а) да насърчават редовен диалог между различните администрации, участващи в предоставянето на цифрово образование и обучение, на подходящи равнища в съответствие със структурата на националните системи за образование и обучение;
 - б) да улесняват структурното участие на заинтересованите страни и социалните партньори в разработването на политики за цифровото образование и обучение, в изготвянето на ефективни решения за цифровото образование и свързаните с него стандарти, както и в процесите на разработване, изпълнение и оценка. Следва да се обърне необходимото внимание на активното участие на лицата без официални представителни органи, като родители и учещи, както и на интегрирането на различни социално-икономически, възрастови, секторни и териториални контексти;
 - в) да насърчават устойчиво сътрудничество и обмен с частния сектор и с доставчиците на технологии, включително с доставчиците на образователни технологии, малките и средните предприятия и стартиращите предприятия, при разработването на решения, които отразяват ценностите и принципите на Съюза, включително технологичния суверенитет, цифровите общи ресурси, оперативната съвместимост, стандартизацията, сигурността, поверителността на личните данни, прозрачността и правата върху интелектуалната собственост, както и устойчивото използване на редки ресурси и енергия за цифрови цели, например чрез:
 - і) подкрепа за разработването и изпитването на цифрови образователни инструменти и технологии, както и за научни изследвания относно качеството, приобщаващия характер, достъпността и въздействието на решенията в областта на цифровото образование, включително тези, които се основават на нововъзникващи технологии като изкуствения интелект, многоизмерните технологии като виртуалната реалност, добавената реалност, разширената реалност, роботиката, метавселената и алтернативите с отворен код за цифровите образователни инструменти;

ii) насърчаване на публично-частни партньорства с цел разработване и внедряване на решения в областта на цифровото образование, когато е целесъобразно;

г) да участват в партньорско обучение, обмен на практики и координация, включително между различните сектори на политиката, на европейско и международно равнище, както по отношение на възможностите, така и на рисковете, свързани с използването на цифрови устройства в образованието, с цел намиране на общи решения на транснационални предизвикателства²³.

3. Да насърчават цифровото обучение за ръководителите и преподавателския и помощния персонал на институциите за образование и обучение и да насърчават изграждането на техния капацитет. По-специално на държавите членки се препоръчва:

а) да предприемат подходящи мерки за подпомагане на всички учители и преподаватели при интегрирането на цифровите технологии в тяхната педагогическа практика, а именно използването на цифрови технологии за преподаване, учене и оценяване, когато това би могло да има добавена стойност, по съобразен с възрастта начин. Тази подкрепа може да включва например:

i) овластяване на учителите чрез включването им в процеса на вземане на решения относно интегрирането на цифровото оборудване в преподаването и ученето и относно подбора, разработването и оценката на цифрово образователно съдържание;

ii) насърчаване на въвеждането на цифрова педагогика във всички програми за първоначална подготовка на бъдещи учители, подпомагане на доставчиците на тези програми с необходимите ресурси и съоръжения за тази цел и сътрудничество на равнището на ЕС чрез обмен на предназначени за учителите добри практики за разработване на свързани с цифровата педагогика учебни програми, както и за тяхното изпълнение и оценяване;

²³ Заключение на Съвета относно оказването на подкрепа за благополучието в цифровото образование (ОВ С 469, 9.12.2022 г., стр. 19).

- iii) активно насърчаване на работещите учители и преподаватели да развиват и усъвършенстват своите цифрови умения и компетентности в рамките на продължаващо професионално развитие;
 - iv) предоставяне и признаване на гъвкави, достъпни и новаторски форми за повишаване на уменията в цифровата сфера, като например онлайн обучение, кратки курсове, които могат да доведат до получаването на микроудостоверения, национален и международен обмен на персонал и партньорско обучение, както и насърчаване на съвместни проекти, мрежи и общности на практикуващи специалисти и научни изследователи;
 - v) споделяне на добри практики и опит в областта на цифровата педагогика чрез програми и инициативи на национално равнище и на равнище ЕС, като например академиите за учители по програма „Еразъм+“;
 - vi) отразяване на необходимостта от цифрово здраве в процеса на преподаване и учене и в разработването на подкрепящи подходи и среди за цифрово преподаване и учене за всички степени и видове образование и обучение, като се взема предвид рискът от прекомерна употреба и злоупотреба с цифровите технологии.
- б) да насърчават институциите за образование и обучение да подпомагат цифровата трансформация на образованието и обучението, например чрез:
- i) насърчаване на изграждането на капацитет и на използването на национални и европейски рамки и инструменти за самооценка, като например SELFIE (инструмент за самооценка, предназначен да помага на училищата да внедряват цифрови технологии в преподаването, ученето и оценяването, въз основа на рамката DigCompOrg за директори на училища), SELFIEforTEACHERS (въз основа на рамката DigCompEdu), SELFIE за обучение на работното място и HEInnovate (инструмент за самооценка за висши училища), за установяване на институционалните нужди и цели за трансформация и повишаване на квалификацията в цифровата сфера;

- ii) вземане под внимание на критерии във връзка с основните фактори, способстващи цифровото образование и обучение, в процесите на вътрешно и външно осигуряване на качеството на институциите за образование и обучение;
- iii) оказване на подкрепа на ръководителите на институциите за образование и обучение при осъществяването на цифровата трансформация, включително чрез предлагане на насоки, подкрепа и професионално развитие на трайна основа;
- iv) насърчаване на основано на доказателства разширяване на добрите практики чрез отдаване на признание на институциите пионери, които са усъвършенствали преподаването и ученето с помощта на иновации и цифрови технологии, и чрез подпомагане на партньорския обмен;
- v) насърчаване на постоянен диалог между институциите за образование и обучение и промишлеността относно нуждите и възможностите за развитие и обучение, обмяна на опит и предоставяне на обратна връзка относно продуктите и технологиите, използвани в преподаването и обучението;
- vi) осигуряване на достъп за всяко училище до технически и педагогически цифрови услуги за подпомагане и до обучение с цел подпомагане на учителите и на учещите при избора, ефективното използване, управлението и поддържането на цифрови устройства и инструменти за преподаване, учене и оценяване с фокус върху използването им за педагогически цели;
- vii) предприемане на всеобхватни мерки за справяне с проблемите във връзка с киберсигурността във всички институции за образование и обучение, насърчаване на целия персонал да премине обучение по киберсигурност, повишаване на информираността на учениците и техните семейства относно киберсигурността и поддържане на силни политики в областта на сигурността и надежден контрол на достъпа, като същевременно се използват пълноценно съвременни технологични решения като криптография и удостоверяване на автентичността.

4. Да насърчават справедливи и ориентирани към въздействието инвестиции във висококачествено, устойчиво и приобщаващо цифрово образование и обучение. По-специално на държавите членки се препоръчва:
- a) да повишават ефективността и въздействието на разходите за свързаност, оборудване, инфраструктура, цифрови инструменти и съдържание, например чрез:
 - i) координиране на процедурите за възлагане на обществени поръчки, в съответствие с националните особености, за да се извлече полза от икономите от мащаба, когато това е възможно, като същевременно се позволява гъвкавост спрямо специфичните нужди на институциите за образование и обучение, като се вземе предвид и необходимостта от устойчивост и достъпност за хората с увреждания; сътрудничество на равнището на ЕС, на доброволна основа, за изготвяне на стандарти и спецификации, които може да се използват по въпроси, като например обществените поръчки в областта на цифровото образование;
 - ii) подкрепа за отговорно и устойчиво предоставяне на цифрови продукти и услуги, както и тяхната поддръжка, подновяване и актуализиране, в съответствие с принципа за ненанасяне на значителни вреди;
 - iii) обмисляне на алтернативни подходи за инвестиране, включително публично-частни партньорства, схеми за дарения и обновяването на оборудване втора употреба, като се вземат предвид изискванията за съвместимост на софтуера и хардуера, както и превеждане и повторно използване, когато е уместно, на цифрово образователно съдържание от други държави членки;
 - iv) улесняване на предоставянето на подкрепа, съобразена с индивидуалните нужди, експертен опит и ноу-хау, например под формата на публично-частни партньорства, консултативни органи или механизми за обмен на информация/ръководство, за да се даде възможност на институциите за образование и обучение да избират подходящи решения за цифрово образование, които са съобразени с нуждите им в областта на преподаването и ученето и са насочени стратегически към цифровата сигурност, достъпността, поверителността на личните данни и цифровото здраве;

- v) гарантиране, че инвестициите в ново цифрово оборудване, инфраструктура, инструменти и съдържание са придружени от съответното обучение;
 - vi) насърчаване на използването на решения с отворен код, отворено съдържание или отворени данни и цифрови общи ресурси като цяло, като по този начин се допринася за тяхното развитие в цифровата практика и за по-добра защита на обществените ценности, суверенитета и устойчивостта на цифровите ресурси в образованието.
- б) да предоставят равен достъп за всички учещи, като осигурят достатъчно инвестиции за:
- i) свързаност с високоскоростен интернет за постигане на 100% гигабитова свързаност или на свързаност с по-висока скорост на интернет във всички институции за образование и обучение и за преодоляване на териториалните и на социално-икономическите различия с помощта на различни технологии, включително ширококолов достъп, оптични влакна, 5G или сателитни връзки, в съответствие с целите на равнището на Съюза за политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.;
 - ii) модернизиране на цифровото оборудване в класната стая, така че всички учители и преподаватели да имат достъп до персонализирано устройство (настолен компютър, лаптоп или таблет), за да обогатяват педагогическата си практика, и всички устройства да се обслужват и поддържат редовно в съответствие със защитата на данните;
 - iii) изграждане на учебна среда в областта на науката, технологиите, инженерството, изкуствата и математиката (НТИИМ), която може да насърчи цифровата педагогика чрез интердисциплинарен подход;
 - iv) гарантиране, че всички учещи в началното и средното образование, особено най-уязвимите и необлагодетелстваните²⁴, имат достъп, когато това е подходящо за тяхната възраст, до персонализирано устройство, което отговаря на техните специфични нужди, и че всички устройства се обслужват и поддържат редовно в съответствие със защитата на данните;

²⁴ Например хората, живеещи в селски и отдалечени райони или най-отдалечените региони, тези от групи в неравностойно социално-икономическо положение или маргинализирани групи, както и хората с увреждания.

- v) разработване на достъпно, мащабируемо, адаптивно и висококачествено цифрово образователно съдържание, което е в съответствие с учебните програми и добрите педагогически практики, и цифровизиране на материалите за преподаване и учене, когато от това има добавена стойност;
- vi) внедряване и интегриране на съответните централизирани услуги, включително чрез решения в облак, като например виртуални системи за обучение и за административно управление (включително инструменти за сигурна комуникация и сътрудничество, хранилища на образователно съдържание, управление на класни стаи и цифрови оценки), във всички институции за образование и обучение, като се гарантира тяхната стандартизация и оперативна съвместимост, неприкосновеността на личния живот и сигурността на данните;
- vii) осигуряване на приобщаващо образование чрез гарантиране на достъпността на цифровото образователно съдържание и на технологиите за цифрово образование за учещите и учителите с увреждания и чрез предоставяне на специализирано оборудване и решения за учещи със специални образователни потребности, като се взема предвид съществуващото законодателство на Съюза относно достъпността, по-специално директиви (ЕС) 2016/2102²⁵ и (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета²⁶.

²⁵ Директива (ЕС) 2016/2102 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 г. относно достъпността на уебсайтовете и мобилните приложения на организациите от общественния сектор (ОВ L 327, 2.12.2016 г., стр. 1).

²⁶ Директива (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за изискванията за достъпност на продукти и услуги (ОВ L 151, 7.6.2019 г., стр. 70).

5. Да възложат на Групата на високо равнище по въпросите на образованието и обучението задачата за осигуряване на ръководство по ключовите стратегически теми, разгледани в настоящата препоръка. Това ще се осъществи главно чрез дискусии, редовен обмен на информация и предоставяне на насоки по стратегически въпроси²⁷, свързани с основните фактори, способстващи успешното цифрово образование и обучение. Групата на високо равнище следва да получава подкрепа и да използва експертния опит, когато е необходимо, включително от работната група за цифрово образование: учене, преподаване и оценяване (DELTA) и други експертни групи в други сектори, като например Съвета за цифровото десетилетие на Европа, за да надгражда върху хоризонтален междуведомствен подход. Темите, които ще бъдат обхванати, биха могли да бъдат обявени в последващите 18-месечни програми на политиката.

ПРИВЕТСТВА НАМЕРЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА:

1. Да насърчава обмена на най-добри практики, партньорското обучение и сътрудничеството със заинтересованите страни по отношение на цифровото образование и обучение. По-специално Комисията възнамерява:
- а) да осигурява възможност за обмен на най-добрите практики, развитието на мрежи и партньорско обучение между държавите членки, създателите на политики, практикуващите специалисти и заинтересованите страни от частния и публичния сектор чрез съществуващите инструменти, платформи и общности (работната група за цифрово образование: учене, преподаване и оценяване (DELTA), Европейския ресурсен център за подкрепа, усъвършенствани възможности за учене и обучение (SALTO) за цифрово образование, Европейската платформа за училищно образование, включително eTwinning, Електронната платформа за учене на възрастни в Европа (EPALE), платформата „По-добър интернет за децата“ (BIK) и проекти за инструмент за техническа поддръжка), включително чрез популяризирането на Европейския център за цифрово образование като основна входна точка за цифрово образование и обучение в Съюза;

²⁷ Тези въпроси биха могли да включват, наред с другото, оценката и сертифицирането на цифровите умения и компетентности, изискванията за качество за цифровите образователни инструменти и цифровото съдържание или интегрирането на изкуствения интелект в образованието и обучението, включително чрез информатика и изчислително мислене.

- б) да насърчава сътрудничеството със заинтересованите страни, включително с доставчиците на софтуер и хардуер, по отношение на цифровата инфраструктура и цифровите инструменти и на устойчивото им използване в образованието и обучението, като същевременно популяризира ценностите и принципите на Съюза в сферата на неприкосновеността на личния живот, защитата на личните данни, оперативната съвместимост и правата върху интелектуалната собственост, като взема предвид необходимостта от защита на автономността на институциите за образование и обучение;
- в) да засилва международното сътрудничество по отношение на основните фактори, способстващи цифровото образование и умения и компетентности.

2. Да подпомага цифровото обучение на учителите и преподавателския и помощния персонал на институциите за образование и обучение. По-специално Комисията възнамерява:

- а) да оказва подкрепа, чрез „Еразъм+“, за осъществяване на мобилност с цел повишаване на квалификацията на ръководителите и преподавателския и помощния персонал на институциите за образование и обучение в областта на използването на цифрови технологии в преподаването, ученето и администрирането, включително по отношение на бързо променящите се възможности на нововъзникващите технологии;
- б) да популяризира инструменти като DigCompEdu и SELFIEforTEACHERS, да ги актуализира, когато е целесъобразно, и да подпомага сътрудничеството с цел разработване и провеждане на курсове по цифрова педагогика за първоначална подготовка на учителите и за продължаващо професионално развитие;
- в) да насърчава въвеждането на Етичните насоки за преподавателите относно използването на изкуствен интелект (ИИ) и на данни при преподаване и учене за преподаватели, за да се помогне на учителите от основните и средните училища да интегрират ефективно изкуствения интелект и данните в училищното образование и да надграждат тези насоки, за да се вземат предвид последиците от неправилната употреба на нововъзникващите технологии, като например генеративния изкуствен интелект, и да се противодейства на рисковете.

3. Да подкрепя ориентирани към въздействието инвестиции в инфраструктурата и услугите за цифрово образование и обучение чрез национално финансиране и финансиране от Съюза и да укрепи доказателствената база във връзка с ефективността и ефикасността на политиките и на инструментите в областта на цифровото образование. По-специално Комисията възнамерява:
- а) да подкрепя инвестициите на държавите членки в инфраструктура, която е от съществено значение за цифровото образование (включително за свързаност, оборудване, инструменти и цифрово съдържание), чрез финансиране от Съюза и чрез укрепване на връзките между съществуващите политики, инструменти за финансиране и програми на Съюза и националните и регионалните стратегии и стратегически подходи за цифрово образование и цифровизация на училищата;
 - б) с оглед на бързото технологично развитие да подкрепя разработването, в сътрудничество с държавите членки и заинтересованите страни, на насоки и изисквания за качеството на достъпното, подходящо проектирано и висококачествено цифрово образователно съдържание и на виртуалните учебни среди и инструменти (като например самостоятелни системи и приложения за управление на обучението, включително решения с отворен код), за да се спомогне на системите за образование и обучение системно да оценяват своето качество, своята безопасност, надеждност и полезност, както и своя приобщаващ характер; Тези насоки и изисквания за качество ще се използват от държавите членки на доброволен принцип;
 - в) да насърчава участието на държавите членки в създаването на цифрови общи ресурси в образованието и обучението чрез подкрепа и улесняване на активното сътрудничество между държавите членки за насърчаване на решения с отворен код, отворено съдържание или отворени данни със споделено управление, в което участват множество заинтересовани страни;
 - г) да подпомага държавите членки и доставчиците на технологии при справянето с предизвикателствата, свързани със стандартизацията и оперативната съвместимост на платформите и услугите за цифрово образование в различните степени и видове образование и обучение;

- д) да засилва координацията на научните изследвания, да насърчава основаното на доказателства разширяване на най-добрите практики и да оказва подкрепа чрез програмите „Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“ и „Еразъм+“ на научните изследвания за и разработването и внедряването на цифрови решения за преподаване, учене и оценяване, както и на тестването на въздействието им върху подобряването на резултатите от обучението и равнопоставеността;
- е) да подкрепя държавите членки в усилията им за ефективно, безопасно и приобщаващо използване на изкуствения интелект и генеративния ИИ в образованието и обучението, включително чрез насърчаване на засилено европейско сътрудничество и предоставяне на подходящи насоки, например относно грамотността в областта на ИИ и критичното и уверено използване на ИИ;
- ж) да подпомага държавите членки при разработването на ефективни и ефикасни политики в областта на цифровото образование чрез подобряването на доказателствената база, оценката и анализа на тези политики, например посредством учебна лаборатория за инвестиране в качествено образование и обучение, както и да предоставя целенасочени насоки и техническа подкрепа чрез инструмента за техническа подкрепа;
- з) да улеснява обмена на национални подходи и най-добри практики относно ефективното възлагане на обществени поръчки за цифрово оборудване и инфраструктура за институциите за образование и обучение чрез мрежата от национални консултантски служби в областта на цифровото образование и други подходящи канали;
- и) да спомага за цифровата трансформация на удостоверенията за образование и обучение в държавите членки, по-специално с по-нататъшното въвеждане на инфраструктурата за европейските цифрови удостоверения за учене.

4. Да подобрява прозрачността и да оценява напредъка в прилагането на цифровото образование и обучение. По-специално Комисията възнамерява:
- а) да допринася за събирането на сравнителни данни за ключовите фактори, способстващи цифровото образование и обучение в целия Съюз, чрез провеждането на проучването „Цифровото образование в Европа“ в държавите членки на всеки три години, като надгражда и доразвива „Европейското проучване на училищата: ИКТ в образованието“, като целта е до 2025 г. да бъде събран първият изчерпателен набор от данни;
 - б) да наблюдава, за предпочитане чрез използване на съществуващите инструменти за наблюдение, и да докладва за напредъка по основните фактори, способстващи цифровото образование и обучение, като взема предвид стратегиите и стратегическите подходи на държавите членки, в рамките на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението, като например Обзора на образованието и обучението, като избягва допълнителна административна тежест;
 - в) да подпомага участието на държавите членки в международни проучвания, с които се осигуряват сравнителни данни за актуалното състояние на подготовеността на учителите за цифрово образование — най-вече участието им в международното проучване на ОИСР „Преподаване и учене“;
 - г) да направи преглед на напредъка, постигнат по изпълнението на настоящата препоръка, и да докладва на Съвета не по-късно от пет години след приемането ѝ.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета

Председател
